

8 | observant

OBSERVANT 7
IS NIET OP
PAPIER
UITGEKOMEN

WWW.OBSERVANTONLINE.NL
JAARGANG 43 | 3 NOVEMBER 2022
ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT

TURN AROUND
FOR ENGLISH
EDITION

Seksueel geweld al dagen onderwerp van protest

“Stop met mooie praatjes en investeer in fatsoenlijke hulp”

Houdt de Universiteit Maastricht verkrachters en aanranders de hand boven het hoofd? Geeft de UM meer om haar reputatie dan om slachtoffers van seksueel geweld? Worden casussen onder het tapijt geveegd? Studentenorganisatie Feminists of Maastricht (FOM) meent van wel en trekt hard van leer op Instagram en tijdens een demonstratie, maandagavond voor het bestuursgebouw. Twee docenten van het University College Maastricht, die een kritische brief hebben opgesteld, tonen zich solidair met de onvrede van FOM en onderstrepen vooral de “gebrekkige respons” vanuit de top van de UM als het gaat om seksueel geweld.

Op 22 oktober publiceerde actiegroep FOM een bericht op Instagram, gebracht als een brief aan de UM, “de verdediger van aanranders, aanvallers en verkrachters”. Aanleiding is het verhaal van een studente die volgens FOM het slachtoffer is van seksueel ongewenst gedrag. Ze zou tevergeefs bij de universiteit hebben aangeklopt voor hulp. Wat er precies is gebeurd en waar het voorval heeft plaatsgevonden, of het bijvoorbeeld op UM-terrein was, en op welk punt de UM steken zou hebben laten vallen, blijft onduidelijk. In de wandelgangen wordt verteld dat het gaat om een uitwisselingsstudente. FOM wil de casus niet toelichten in verband met “vertrouwelijkheid”. Bovendien heeft het bestuur van FOM besloten geen interviews meer te geven aan *Observant*. De actiegroep lag een aantal maanden geleden in de clinch met de redactie naar aanleiding van het taalgebruik in een nieuwsartikel.

Demonstratie

Inmiddels heeft het bericht van FOM – ruim vijfduizend likes – geleid tot het bekladden van UM-gebouwen met posters en, afgelopen maandagavond, tot een door FOM georganiseerde demonstratie voor het bestuursgebouw aan de Minderbroedersberg. Zo’n honderd tot 150 mensen kwamen erop af, vooral studenten. Op borden en spandoeken stonden leuzen als: ‘UM teaches rape culture’ en ‘Protect your students, not your reputation’. Leden van FOM namen om beurten het woord, net

als vertegenwoordigers van Black Lives Matter en de Internationale Socialisten Zuid-Limburg. De beschuldigingen aan het adres van de UM werden nogmaals herhaald: de UM geeft alle ruimte aan daders en laat slachtoffers in de kou staan. Er zouden volgens sommige sprekers tal van incidenten hebben plaatsgevonden die de universiteit doelbewust onder het tapijt heeft geveegd. Bewijs of onderbouwing gaven ze niet. Over het gesprek dat FOM een paar uur eerder had met collegevoorzitter Rianne Letschert werd met geen woord gerept.

Open brief

Ook twee docenten maken zich zorgen over “het structurele karakter van seksueel geweld binnen de UM-gemeenschap” en de naar hun zeggen lakse respons hierop. Stephanie Blom en Job Heusschen, beiden werkzaam bij het University College Maastricht, namen het initiatief tot een open brief. Deze werd maandagmiddag (ondertekend door nog zestien medewerkers) verzonden aan Letschert, rector Pamela Habibović en Margriet Schreuders, directeur van het studentenservicecentrum. Hun boodschap is in lijn met die van FOM: “stop met mooie praatjes” en investeer in adequate hulp en preventie van seksueel geweld. Heusschen haalt een studie aan die in 2020 is uitgevoerd door een groep Maastrichtse onderzoekers onder zo’n 2500 studenten: *Sexual violence and sexual harassment among Maastricht University*. Bijna de helft zegt enige vorm van seksueel geweld of intimidatie te hebben ervaren tijdens de studietijd. “94 procent weet dat de UM hulp biedt, maar minder dan 5 procent maakt er gebruik van. Dan is het toch duidelijk dat de UM er niet in slaagt om een fatsoenlijk systeem van support op te zetten? Mensen weten wel dat de UM iets doet, maar ze weten vaak niet welke weg bewandeld moet worden.” Volgens Blom geeft in de studie ook een groot deel van de studenten aan dat zij geen vertrouwen hebben in de aangeboden hulp. Of ze hebben er nare ervaringen mee, weet Heusschen uit persoonlijke gesprekken.

Lees verder op pagina 3

“Ik heb niet veel zitplekken op mijn kamer. Als er bezoek komt, zitten we op de vloer.”

Zegt Vuslat Asku, derdejaars European Law School.

PAGINA 4

STU DENTEN KAMER

VERENGELSING

“Waarom staat hier niet gewoon bieb?”

De Nijmeegse hoogleraar Nederlandse literatuur- en cultuurgeschiedenis Lotte Jensen wijst naar een foto van de Maastrichtse Universiteitsbibliotheek Binnenstad. Een voorbeeld van “waar het misgaat” als Engels de dominante taal wordt op een universiteit.

PAGINA 5

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek.

SPLINTERS

Een likje verf en een faculteitskat

Wie werkt of studeert in een prettige omgeving is productiever, kan zich beter concentreren en voelt zich fijner dan

wie in een verouderd grijs gebouw zit. Dat klinkt niet alleen logisch, het is ook aangetoond in tal van studies. Reden voor studentraadslid Ernest van Nispen om eens kritisch naar het gebouw van de faculteit psychologie en neurowetenschap (Universiteitssingel 40) te kijken. “Wij hebben maar twee planten”, merkte hij op tijdens de laatste faculteitsraadvergadering. In scherpe tegenstelling tot de Faculty of Science and Engineering, waar men volgens hem grossiert in het groen. Het kan inderdaad wel wat gezelliger, klonk het vanuit zowel de andere raadsleden als het bestuur. Een enkeling begon zelfs hardop te dromen over een faculteitskat of sprak zijn steun uit voor puppy’s op de werkvloer. Zover zal het niet komen, maar wie weet verschijnt er binnenkort wel een monstera of ficus in het gebouw. De buitenkant kan trouwens ook wel wat aantrekkelijker, zei Caroline van Loo, raadslid namens het ondersteunend personeel (OBP). “Universiteitssingel 50 wordt opnieuw geschilderd, hoe zit het met UNS 40? De voorkant van het gebouw is helemaal groen. Dat is het eerste wat aankomende studenten zien op de open dag.” Een goede schoonmaakbeurt is haar advies. Directeur Pascal Stevens beloofde met de gebouwbeheerder te overleggen.

Maas als natuurlijke airco

Het was flink puffen tijdens de hittegolf in augustus, vooral in de binnenstad. Maar de inwoners in Maastricht waren nog niet zo slecht af, concludeert Jelmer Visser van onderzoeksplatform Innovation Origins. Op 12 en 13 augustus van dit jaar – toen het kwik dik boven de 30 graden uitsteeg – vloog een NASA-satelliet die grondtemperaturen meet over Nederland. Visser dook in die cijfers en zag dat Maastricht de koelste stad van het land was, schrijft *De Limburger*. Dat hebben we te danken aan de Maas en het openbare groen, zegt Visser. Die werken als een soort natuurlijke ‘airco’. Het heetst werd het hier rondom het MECC, voornamelijk omgeven door asfalt en beton. Amsterdam, waar de Noordzee, de grachtengordel en het IJ de boel flink afkoelen, eindigde als tweede op de ranglijst. Echt afzien was het in Apeldoorn; daar werd de grond 48,5 graden op de betreffende dagen, tegenover 43,8 graden in Maastricht. Overigens is de titel van koelste stad van het land onder voorbehoud, Visser keek slechts naar 26 Nederlandse steden.

Een verkrachtingscultuur? Die aan de UM onderwezen wordt?

Om alle misverstanden weg te nemen begin ik dit stukje met een verklaring: alles wat met seksueel grensoverschrijdend gedrag te maken heeft is verkeerd en dient bestreden te worden.

Zo, dat daarover in ieder geval geen discussie over kan zijn.

De vraag is alleen hoe.

Ik zal het maar eerlijk zeggen, ik had eigenlijk niet zo veel zin om deze column te schrijven. Ik vind namelijk dat ik de jongste actie van de Feminists of Maastricht niet links kan laten liggen. En dat zou ik wel het liefste doen, gezien onze weinig zachtzinnige aanvaring met FOM in het begin van dit jaar, en vooral de hoop bagger die wij vervolgens over ons heen kregen.

Deze groep studentactivisten verkondigt, afgelopen maandag nog tijdens een demonstratie voor het bestuursgebouw aan de Minderbroedersberg, dat “UM teaches rape culture”. Wat? Een verkrachtingscultuur? Die hier onderwezen wordt? Heb ik iets gemist?

Daar bovenop kwam een open brief van twee verontruste docenten van het University College (uiteindelijk slechts ondertekend door

18 stafleden) die net als FOM vinden dat de UM veel te weinig doet aan het voorkomen van seksueel geweld en de hulp aan slachtoffers; door hen “overlevenden” - survivors - genoemd. Dat moet veranderen, is de boodschap. Aanleiding voor deze acties is de zaak van, naar het schijnt (details zijn niet bekend, het gaat om vertrouwelijke informatie), een uitwisselingsstudent die geconfronteerd werd met seksueel grensoverschrijdend gedrag door een andere uitwisselingsstudent, en niet goed zou zijn geholpen door de UM.

Verkrachtingscultuur

Wat doe je dan als redactie als dit je ter ore komt? Het belangrijkste: je probeert zoveel mogelijk feiten te achterhalen en met betrokkenen te spreken. *Rape culture*? Wat wil dat zeggen, klonk het tijdens onze wekelijkse redactievergadering. Dat er aan de lopende band mensen binnen de universiteit worden verkracht? En zo ja, zijn die zaken dan allemaal onder de pet gehouden? Mijn collega WD had al opgevangen dat het woord *rape* door FOM een heel stuk ruimer wordt opgevat dan in het gewone taalgebruik: alles wat maar enigszins met seksueel grensoverschrijdend gedrag te maken heeft, valt

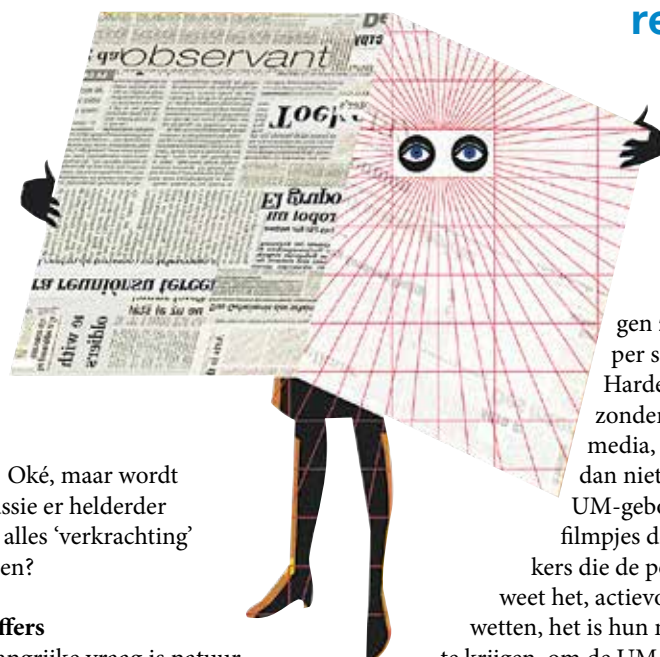
eronder. Oké, maar wordt de discussie er helderder op door alles ‘verkrachting’ te noemen?

Slachtoffers

Een belangrijke vraag is natuurlijk: wat doet de UM voor de slachtoffers? Ook dat moeten we uitzoeken, klonk het maandag. En hoe zit het bij andere Nederlandse universiteiten? Wat doen zij als het gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag? Hebben zij een ‘Sexual Violence Response Coordinator’ zoals de open briefschrijvers eisen? Zijn er, al dan niet verplichte, trainingen voor studenten en medewerkers over bijvoorbeeld *consent* (instemming), en wat te doen als je een omstander bent? U leest dat volgende week in *Observant*.

Respect

Nog even iets over de omgangsvormen van FOM: het zal allemaal met de beste bedoelin-

redactioneel

gen zijn maar moet het per se met de botte bijl? Harde beschuldigingen zonder veel bewijs op sociale media, het bekladden (al dan niet door FOM zelf) van UM-gebouwen met posters, filmpjes delen van medewerkers die de posters verwijderden. Ik weet het, actievoeren heeft zijn eigen wetten, het is hun manier om aandacht te krijgen, om de UM ‘wakker te schudden’, maar die felle houding wekt ook weerstand. Collegevoorzitter Letschert, niet iemand die geneigd is seksueel geweld te bagatelliseren, vond terecht dat men wel wat respectvoller mocht optreden. En we weten: wie ‘verkeerde’ opvattingen heeft, kan het zwaar te verduren krijgen. Een paar keer hoorde ik deze week, van stafleden die seksueel geweld sterk afkeuren en een veilige cultuur aan de UM voorstaan: “Ik zeg niets over die actie van FOM, ik heb geen zin om ze achter me aan te krijgen.” En weg is het open debat, een zaak die toch heilig zou moeten zijn aan een universiteit.

Riki Janssen

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van *Observant* over de belevenissen op de redactie.

College van bestuur: “Dat UM *rape culture* zou tolereren, gaat volstrekt voorbij aan realiteit”

Demonstratie afgelopen maandag op Minderbroedersberg Foto: Joey Roberts

Vervolg van pagina 1

De uitkomsten van de Maastrichtse enquête werden vorig jaar november gepresenteerd tijdens een conferentie waar Letschert een manifest tegen seksueel geweld tekende, opgesteld door Amnesty. “Wat stelt zo’n manifest nu voor als je er niet naar handelt?”, zegt Heusschen. Hij en Blom zouden graag zien dat er een *sexual violence response* coördinator wordt aangesteld.

Solidair

Waarom kozen de docenten voor een open brief die ze naar collega’s stuurden met de vraag om te ondertekenen en niet voor een gesprek met het college van bestuur? “Om de getroffen studenten het gevoel te geven dat er stafleden zijn die hen wel serieus nemen, naar hen luisteren, en zich solidair met hen willen (en durven) verklaren”, aldus Blom. Bovendien ziet ze geen heil in een gesprek: “Veel stafleden zijn de afgelopen jaren al keurig bij Letschert op kantoor geweest om te komen praten over dit probleem, om vervolgens na een uurtje weer buiten te staan met de boodschap dat ze het erkent, maar geen geld en overige middelen

vrij kan en wil maken.” Daar is de collegevoorzitter het niet mee eens. Wat de ondersteuning voor studenten betreft, is “de capaciteit van de studentepsychologen uitgebreid”. Ook is er geïnvesteerd in het centraal klachtenpunt voor medewerkers, het Concerns & Complaints Point. Zo hebben de ombudsfunctionaris en vertrouwenspersonen meer uren gekregen. Daarnaast is er een extra fulltime medewerker aangesteld op het gebied van sociale veiligheid.

Ook is er veel geld uitgetrokken voor de Leiderschapsacademie, zegt Letschert, “waar sociale veiligheid een verplicht onderdeel is”.

Gedeelde agenda

FOM is op uitnodiging van Letschert wel het gesprek aangegaan, maandagmiddag. Volgens haar hebben de studenten en het college van bestuur een “gedeelde agenda” als het gaat om preventie. De actiegroep wil dat de UM meer

doet aan het voorkomen van seksueel geweld. Bijvoorbeeld door verplichte workshops aan te bieden aan alle studenten. “Ik heb hen uitgelegd dat ik me daar best in wil verdiepen, maar dat het verplichtende karakter ook weerstand wekt.” Aan de UM liep een tijd geleden een *pilot*: de zogeheten Flip-the-Script/EAAA training. Daarna is die nog incidenteel, slechts op vrijwillige basis, gegeven. Vrouwelijke studenten leren hierin onder andere “potentieel gevaarlijke situaties te herkennen”, ze te “de-escaleren en zich zo nodig te verdedigen”, staat op de site van de UM.

Opsporing

Waar Letschert en FOM het in elk geval niet over eens zullen worden: de wens van FOM dat de collegevoorzitter seksueel geweld vaker veroordeelt, de universiteit zelf bewijsmateriaal gaat toetsen en daarbij bijvoorbeeld schorsing van studenten overweegt. “Dit is lastig voor een universiteit die geen opsporings- of onderzoeksbevoegdheid heeft. En om een student weg te sturen heb ik goede gronden nodig.” Slachtoffers kunnen bij de UM terecht bij de vertrouwenspersoon. Daarnaast werken we samen met het Centrum Seksueel Geweld Limburg, gevestigd in Maastricht. Dat biedt gespecialiseerde forensische, medische en psychologische hulp. Letschert: “Ik merk dat veel studenten daar niet van op de hoogte zijn. Dus wat communicatie betreft hebben we nog wat te doen.”

Dat de UM slachtoffers in de kou laat staan, ontkent ze. “Ik realiseer me maar al te goed wat het betekent als je als slachtoffer je aanvalster tegenkomt op de universiteit, op straat, of waar dan ook. Ik weet van Margriet Schreuders [directeur van het studentenservicecentrum, red.] dat, als men dat wil, rekening wordt gehouden met de roostering. Ook biedt de UM alternatieve woonruimte aan als slachtoffer en dader in hetzelfde huis wonen.” Volgens Letschert vergt hulp altijd maatwerk. “Wel ben ik me ervan bewust dat we zeker voor internationale studenten een stapje extra moeten zetten. Zij zijn hier in Maastricht, zonder netwerk”

Wendy Degens

Mededeling college van bestuur: “UM maakt in haar eentje geen eind aan seksueel geweld”

Woensdag stuurde het college van bestuur een rondmail naar alle medewerkers en studenten, als reactie op het tumult van de afgelopen dagen. Wat preventie en ondersteuning van slachtoffers betreft, heeft de UM, zeker na de enquêteresultaten die vorig jaar zijn gepresenteerd waarbij bijna de helft van de ondervraagde studenten zegt enige

vorm van seksueel geweld of intimidatie te hebben ervaren tijdens de studietijd, het aantal activiteiten “opgevoerd”. Maar dit kan nog meer, beseft het college van bestuur. Tegelijkertijd maakt een universiteit “in haar eentje” geen eind aan seksueel geweld onder jongeren. Dat is een verantwoordelijkheid van iedereen.

Ook schrijft het college van bestuur dat men niets weet van een gemelde casus waarop niet gereageerd zou zijn. “Dat de UM een cultuur van ontoelaatbaar seksueel gedrag onder de noemer van een *rape culture* zou tolereren en zelfs zou bevorderen, gaat volstrekt voorbij aan de realiteit.”

Pushverslaving

Vroeger kwamen we het woord ‘push!’ tegen in Amerikaanse en Engelse series waarin een vrouw lag te bevallen. Bij ons zeggen we dan ‘pers!’. Wonderbaarlijk genoeg, zijn die twee woorden erg dicht bij elkaar gekomen, want de pers zorgt voor pushberichten. En aan die berichten ben ik dus verslaafd. Van *the Guardian*, via NOS, NRC tot *De Standaard*, en – lokaler – *LI* en *De Limburger*. CNN heb ik na de val van Trump laten lopen, toen de VS weer voor 4 jaren veilig leek. Maar de midterm elections lonken weer. Dit weekend sloeg de pushtwijfel toe. Er kwam

namelijk geen einde aan de berichten. Van de ene misère in de andere. Hallowaanzin in Seoul, ‘Hunger Games’ (quote uit *De Standaard*) in de wereld als gevolg van Poetins eenzijdige opzegging van het graanakkoord, een neerstortende hangbrug in India en, dichterbij huis, een 16-jarige die een 14-jarige neersteeft met de dood tot gevolg. En als toetje kwam nog het bericht dat Oranjefans op kosten van Qatar naar het WK mogen komen, op voorwaarde dat ze positieve berichten op social media plaatsen. *Words fail me*. Wat levert die à la minute kennis mij op? Of, omgekeerd, wat heeft de wereld aan het feit dat ik binnen een uur na het drama daarvan weet heb? Op beide vragen moet het antwoord ‘niets’ zijn. Mijn hart gaat sneller kloppen bij

het alarmerende geluidje dat de NOS-pushberichten aankondigt. Als een Pavlov-hondje sprint ik naar de telefoon en lees wat ik zou moeten weten om tot de grotmensenwereld te behoren. Want, stel je voor, dat ik bij het koffieapparaat of bij het hond uitlaten iemand tegenkom die meer nieuws kan verkondigen dan ik?!

Ik heb, gezien mijn leeftijd, al behoorlijk wat ellende de wereldrevue zien passeren, maar dit jaar spant de kroon. Tijd voor oogkleppen, zegt mijn hart, want ik word er geen beter, maar eerder een banger mens van. Er is maar één conclusie mogelijk: *pull out of push...*

Ellen Krijnen, beleidsmedewerker Academic Affairs, MUO

Kunst op een oude pizzadoos

Vuslat Asku (20, Turks), derdejaars European Law School, woont in een ruime kamer (ongeveer 25m²) aan de Papenstraat in de oude Duitse ambassade. De huur inclusief gas, water en licht bedraagt 875 euro.

“Je hoeft je schoenen niet uit te trekken, maar niet op het vloerkleed lopen alsjeblieft.” Asku zegt het snel terwijl ondergetekende haar kamer binnenstapt en het hoge plafond van het oude pand bekijkt. Te laat. Eén voet staat al op het hoekje, sorry. “Zoals je ziet heb ik niet veel zitplekken op mijn kamer, dus als ik bezoek heb, zitten we op de vloer. Daarom houd ik het liever schoon.” Voor ongeveer 30 euro vond ze het tapijt in een facebookgroep. Op een ander hoekje staat een afdruk van een strijkijzer. “Ik denk dat ik het daarom zo goedkoop kon krijgen.”

Pizzadoos

Aan de andere kant van het tapijt staat een grote spiegel. IJdelheid? “Ja, ik geef om uiterlijk, maar hij staat er vooral omdat de kamer er veel groter door lijkt. Een tip van mijn moeder.” De muur naast de spiegel hangt vol met kunst; variërend van schetsen op uitgescheurde bladzijden van een aantekeningenblok tot grote schilderijen op een doek. “Zelfgemaakt”, zegt Asku. Ze stapt naar voren en wijst naar een donkere tekening van een hand die een oogbal ergens vanaf trekt. Op het werk daarboven is een paars-rose gezicht te zien dat wordt vastgehouden door twee handen. De onderste is gemaakt op de binnenkant van de deksel van een schoendoos en die erboven op de achterkant van een pizzadoos.

“Ik word vaak geïnspireerd door boeken of muziek”, zegt Asku. “Bijvoorbeeld ‘Bad Religion’ van Frank Ocean. Er verschijnt dan een beeld in mijn hoofd en daar ‘moet’ ik iets

mee. Als ik dan geen doek heb, kijk ik wat ik voorhanden heb. Soms niet meer dan een pizzadoos dus, haha. Er liggen nu voor de zekerheid vier canvassen achter het bed. Soms teken ik weken niet, maar het zou ook kunnen dat ik ze alle vier in de komende dagen vul. Mijn ouders hebben mijn liefde voor kunst altijd aangemoedigd”

A room of one's own

Een van de boeken die haar heeft geïnspireerd is ‘A room of one's own’ (toevallig ook de naam van deze kamerserie in het Engels). “Toen ik hoorde dat de serie van *Observant* zo heette, zei ik eigenlijk meteen ja. Het boek gaat over de status van vrouwen, kunstenaressen specifiek. Dat ze een eigen ruimte nodig hebben om in rust creatief te kunnen zijn. Iets wat voor mannelijke kunstenaars vanzelfsprekend is.” Asku wijst naar het boek op de vensterbank. Er zit geen rode draad in de thema's of genres van de boeken eromheen. “De meeste heb ik gekregen van vrienden. Ik vind het leuk om boeken uit te wisselen. Ze vormen inspiratie voor mijn kunst en ik kom zo met allerlei soorten literatuur in aanmerking: romans, poëzie, levenslessen.”

Asku groeide op in het streng islamitische Saoedi-Arabië, waar haar Turkse ouders in de oliehandel werken. Op papier is ze moslim, maar in de praktijk “geloof ik er niet in. Maar ik ben ook geen atheïst. Ik weet het niet precies. Ik ben niet religieus opgevoed.” Ze geniet van het leven in Europa. “Waar je mag zijn wie je wilt en er van bovenaf geen verplichtingen worden opgelegd.” Ze vertelt dat ze in Saoedi-

Arabië niet zonder een mannelijk familielid naar de supermarkt mocht gaan. En dat er vijf keer per dag een gebedsoproep is. “Als je dan toevallig in de supermarkt was, gingen de deuren op slot. Na het gebed gingen ze pas weer open.” Streng dus, al kijkt ze terug op een fijne jeugd. Ze geniet van de vrijheid in het Westen, maar noemt het een zegen dat ze de Arabische cultuur heeft meegekregen. “Die is warm en gastvrij. Ik mis het enorm hier in Maastricht. Opgroeien in een andere omgeving heeft me geleerd om vanuit verschillende perspectieven naar dingen te kijken.”

Autorijdende vrouwen

Haar vader gaat bijna met pensioen en het plan van haar ouders is dat ze daarna teruggaan naar hun thuisland Turkije. Asku zelf wil na haar studie weer richting het Midden-Oosten. “Een bijdrage leveren aan de rechten van vrouwen. Misschien in Abu Dhabi, maar ze sluit Saoedi-Arabië niet uit. “Het gaat al enigszins de goede kant op met dat land. Zo mogen vrouwen sinds een paar jaar autorijden en ook in restaurants is er niet langer een gedeelte alleen voor mannen. Maar het kan altijd beter.”

Tot slot wordt er ook nog gesproken over iets wat er *niet* op de kamer te vinden is: een piano. Asku mist het enorm. Ze had les aan de Royal Academy of Music en kan een aardig deuntje spelen, vertelt ze bescheiden. “Soms speel ik voor vrienden op de openbare piano op de rechtenfaculteit, maar die staat direct naast een studieruimte. Ik durf daar nooit zo goed.”

Yuri Meesen

In deze serie vertellen studenten over hun kamer en zichzelf

Veilige haven

Allereerst: deze column gaat over seksueel ongewenst gedrag. Als je daar liever niet over leest, kun je hier stoppen. Ik sta er niet zo vaak bij stil, maar het is volstrekt normaal om me onveilig te voelen. Gisteren nog zat ik alleen in de trein met een dronken man die door de coupé ijsbeerde. Ik heb hem de hele weg nauwlettend in de gaten gehouden – anderhalf uur lang. Veel mensen zullen het gevoel herkennen en weten dat die angsten niet ongegrond zijn: elke keer dat er een nieuwe zaak naar boven komt, is dat een bewijs dat het gebeurt, dat het ook jou kan overkomen. Maar wat kun je doen om eraan te ontsnappen? De trein 's avonds niet meer nemen, thuisblijven, je sleutels paraat houden, drankjes afwijzen, je lichaam van onder tot boven bedekken, je route afwisselen? En wat als dat allemaal niet helpt? Hoe kun je verantwoordelijkheid nemen voor situaties die je zelf niet creëert? Hoe dan ook kost het veel energie: vaak bang zijn voor ongewenst gedrag is dodelijk vermoeiend, alle maatregelen nemen om het risico te verkleinen is dat ook. De bekende rituelen zeggen hoe het ervoor staat in deze stad: mijn vrienden gaan niet slapen totdat ik ze app dat ik thuis ben, iemand biedt aan me naar huis te brengen, ik loop op hoog tempo en alleen door verlichte gebieden. Het is niet makkelijk om te praten over seksueel ongewenst gedrag, vooral niet voor hen die het is overkomen, maar ik ben blij dat het bespreekbaar wordt gemaakt. Want het is waar: dit is een wereld die me niet altijd – of in ieder geval te weinig – beschermt. Kan de universiteit dat wel? Ik hoop dat die zich nu opstelt op een manier die verandering teweeg kan brengen. Dat kan voornamelijk door actie te ondernemen, door tijd en geld voor het onderwerp vrij te maken, maar ook door ruimte te creëren voor de woede, angst en het verdriet die door dit soort situaties ontstaan. Ik hoop vooral dat er werk van wordt gemaakt zodat de UM een veilige haven wordt - dat de bescherming er op sommige plekken wél kan zijn.

Puck Füsers

Puck Füsers studeert aan het University College Maastricht. Lees ook de column van student Simon Wirtz op pagina 4 van de Engelse editie

Foto: Ellen Oosterhof

Discussieavond over verengelsing in het hoger onderwijs

“Als Rianne Letschert woorden als ‘nationalistisch’ gebruikt, maakt dat het debat onnodig polariserend”

Foto: Joey Roberts

“Waarom staat hier niet gewoon bieb?” De Nijmeegse hoogleraar Nederlandse literatuur- en cultuurgeschiedenis Lotte Jensen, staat achter het kathedoor in de Aula op de Minderbroedersberg en wijst naar een foto van de Universiteitsbibliotheek Binnenstad. ‘Library’ staat er groot op het raam.

Voor Jensen, in Maastricht voor een discussieavond over de verengelsing van het hoger onderwijs, een voorbeeld van “waar het misgaat” als Engels de dominante taal wordt op een universiteit. “Dit is heel vergaand en heeft consequenties voor de identiteit van de universiteit en de identiteit van de stad. Wat straalt je uit? Je zou hier op z’n minst gewoon ‘universiteitsbibliotheek’ kunnen zetten en dan eventueel – kleiner – eronder de Engelse vertaling. Dan leren buitenlandse studenten meteen twee nieuwe woorden: universiteit en bibliotheek.”

Internationalisering

Jensen is een van de twee sprekers tijdens de door Studium Generale georganiseerde

avond in het kader van de zevende ICLHE-conferentie (Integrating Content and Language in Higher Education) half oktober in Maastricht. De andere spreker is Abram de Swaan, emeritus hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Blijkens een berichtje op Twitter had Jensen zich verheugd op een debatje met collegevoorzitter Rianne Letschert. Die liet onlangs in een reactie op de terugkerende discussie over internationalisering en de bijbehorende verengelsing aan het begin van een nieuw academisch jaar de woorden ‘nationalistisch’ en ‘populistisch’ vallen. Onnodig polariserend, volgens Jensen. “Heel teleurstellend.” En bovendien niet waar, zegt ze. “Ik ben niet tegen Engels en draag internationalisering een warm

hart toe”, benadrukt Jensen. “Internationalisering is heel leerzaam, maar moet het altijd in het Engels? Ik heb net de Erasmus leerstoel aan de Université Catholique de Louvain gekregen om het Nederlands over de grenzen te promoten, dat is óók internationalisering. Buitenlandse studenten die hier komen studeren en Nederlands leren net zo goed.” Letschert was niet aanwezig om te reageren. Dat universiteiten er dan toch voor kiezen om de opleidingen in het Engels aan te bieden (Jensen: “Ik ben ervoor dat ze ook in het Nederlands beschikbaar zijn”) komt ook door hoe ze gefinancierd worden, merkt De Swaan op. Op die manier trekken ze meer (buitenlandse) studenten en “de universiteiten worden per student betaald. Dat is een perverse prik-

kel. Maar om eerlijk te zijn, als buitenlandse studenten twijfelen waar ze moeten studeren zeg ik ook Nederland. Goed onderwijs tegen een relatief lage prijs – *a good deal* zouden zij zeggen.”

Meertaligheid

Jensen en De Swaan zijn het over de meeste aspecten eens, maar niet over meertaligheid. Waar Jensen pleit voor het stimuleren van meerdere talen op een universiteit – dus niet alleen Engels en Nederlands, maar ook Duits, Frans, Spaans, etc. – denkt De Swaan dat dat “een rommeltje” wordt. “We hebben die strijd verloren van het Engels. Maar laten we wel onze eigen taal behouden. Dat heeft ook te maken met eigenwaarde, zelfrespect. Je maakt jezelf belachelijk als je je als Stadsschouwburg *International Theatre Amsterdam* gaat noemen. Stadsschouwburg is een prachtig woord.” En hij doet tot hilariteit van de zaal nog even voor hoe dat klinkt als een buitenlander het uitspreekt; de ‘stadsschouwburgh’.

Vraag je voordat je overstapt op het Engels drie dingen af, zegt hij. “Voor welk niveau is het bedoeld, voor welk vak en voor wie. Collega-wetenschappers van over de hele wereld kunnen gewoon Engels met elkaar praten, maar wil je wetenschap vertalen naar het brede publiek dan doe je dat het beste in je eigen taal.”

Verloren kennis

Door altijd de voorkeur te geven aan Engels gaat er volgens beide sprekers iets verloren in de kennisoverdracht. Jensen: “Het vocabulaire is minder, je kunt geen grapjes maken, ironie en nuances gaan verloren. Je verhaal wordt minder rijk.”

“Ik heb 4-5 boeken en 20 artikelen in het Engels geschreven en toch vind ik mijn Engels niet veel soeps”, zegt De Swaan. “Waarom niet? Omdat ik ‘niet veel soeps’ niet in het Engels kan zeggen. Ik ben niet opgegroeid in die taal, heb de kinderliedjes niet gezongen.” Wanneer Jensen haar verbazing uitspreekt dat een vak als psychologie wordt onderwezen in het Engels (“Je hebt het dan over de gemoedstoestand van mensen, over hun gevoelens.”), komt er tegenspraak uit het publiek in de persoon van Harald Merckelbach, decaan van de faculteit psychologie en neurowetenschap (waar voornamelijk in het Engels les wordt gegeven). “Kunt u een empirische studie noemen waarin wordt bewezen dat kennisoverdracht aan kwaliteit inboet”, vraagt hij Jensen. Ja, dat kan ze, maar haar antwoord stelt hem niet tevreden: “Dat is een héél slechte studie.” Jensen noemt een paar andere voorbeelden en voegt eraan toe dat lesgeven in het Engels niet altijd tot taalarmoede leidt, “maar het vergt veel oefening om het goed te doen. En zelfs dan lukt het niet iedereen.”

Cleo Freriks

Nieuw offensief tegen Engelstalig onderwijs

Universiteiten moeten onmiddellijk weer in het Nederlands gaan lesgeven, vindt Beter Onderwijs Nederland. Met negentien open brieven aan minister, bestuurders en toezichthouders begon de vereniging, die al jarenlang een felle strijd voert tegen de verengelsing van het hoger onderwijs, afgelopen week een nieuw offensief.

Volgens BON heeft Engelstalig onderwijs allerlei nadelen, bijvoorbeeld voor afgestudeerden op de Nederlandse arbeidsmarkt. Bovendien komen Nederlandse onderwerpen niet goed aan bod in Engelstalige opleidingen, “wat leidt tot inhoudelijke verschralling en een grotere afstand van de universiteit tot de rest van de samenleving”, staat in een verklaring.

De actiegroep wijst op de wet, waarin staat dat het hoger

onderwijs de Nederlandstalige ‘uitdrukkingsvaardigheid’ van Nederlandse studenten moet bevorderen. In een ander artikel staat dat het onderwijs en de examens – uitzonderingen daargelaten – in het Nederlands moeten plaatsvinden.

De Onderwijsinspectie heeft in 2019 vastgesteld dat opleidingen zich niet goed aan de wet hielden. Ze konden niet allemaal uitleggen waarom hun onderwijs Engelstalig moest zijn, maar dat heeft geen gevolgen gekregen.

“Juridisch gesproken is verengelsing van het onderwijs uiterst dubieus, om niet te zeggen onrechtmatig”, zegt filosoof Ad Verbrugge, voorzitter van BON. In zijn ogen is de oplossing simpel: “We moeten de huidige wet handhaven. Laten we om te beginnen zorgen dat *iedere* bacheloropleiding minstens zestig

procent van de vakken in het Nederlands aanbiedt. Het is gek dat iedereen nu zegt dat de situatie onhoudbaar is geworden en dat de overheid met wetgeving moet komen. De wet ligt er gewoon.”

De vorige minister, Ingrid van Engelshoven, loodste een wetsvoorstel door de Tweede Kamer dat de positie van het Nederlands in het hoger onderwijs zou versterken en dat de instroom van buitenlandse studenten beter beheersbaar zou maken. Maar na de val van het kabinet is dat voorstel bij de Eerste Kamer blijven steken. Minister Dijkgraaf heeft het inmiddels ingetrokken en werkt aan een eigen voorstel. BON vindt dat niet snel genoeg gaan.

HOP

Collaborateurs werkten tegen goed

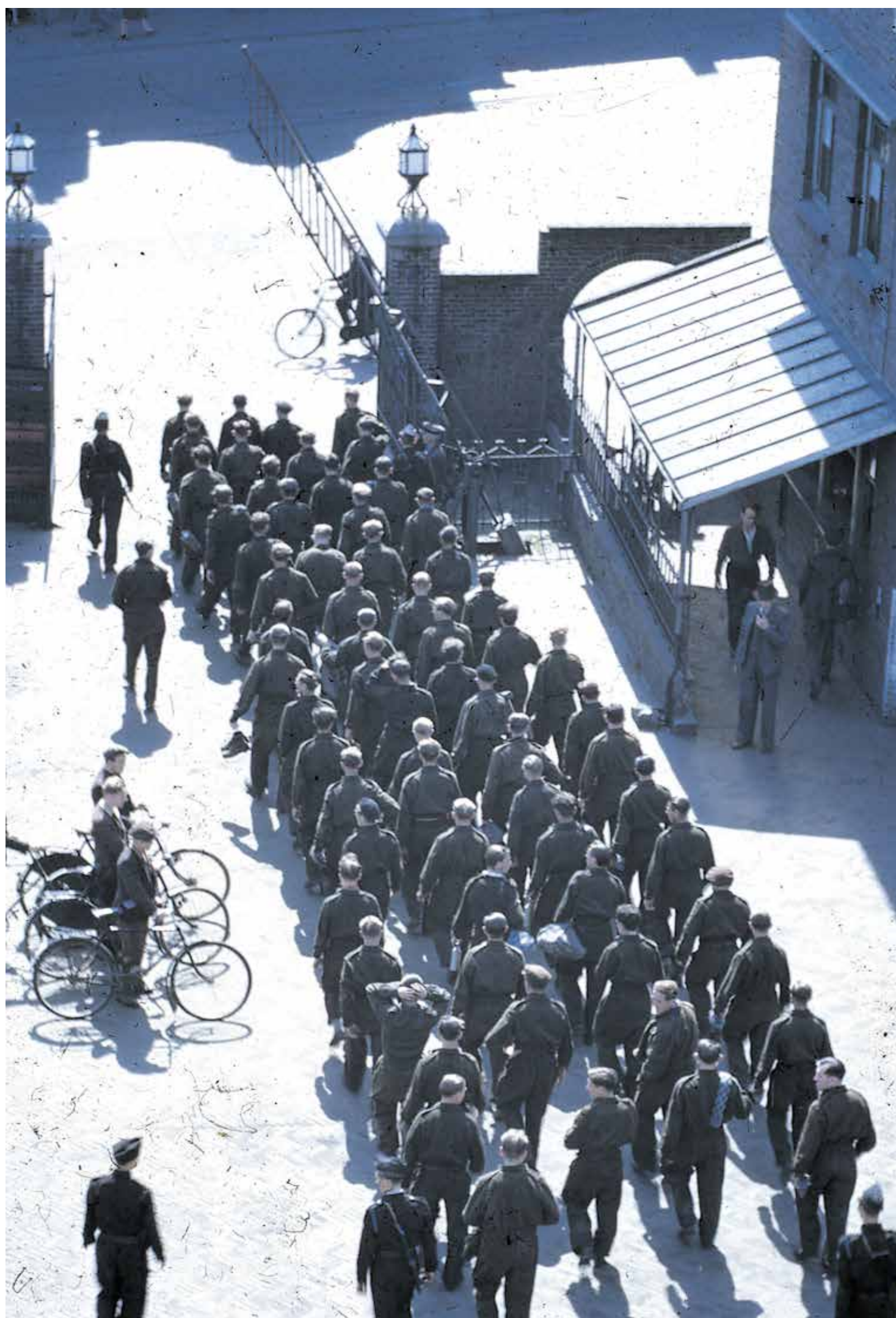
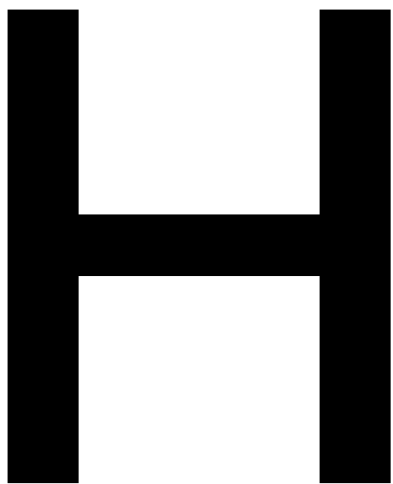

Foto: afkomstig uit de fotocollectie van Kevin Raetsen te Weert, de fotograaf is niet bekend

salaris in Limburgse steenkolenmijnen

et is nooit een geheim geweest, maar evenmin algemeen bekend: na de Tweede Wereldoorlog werkten dertienduizend NSB'ers en oorlogsmisdadigers in de Limburgse steenkolenmijnen. Dat mijnwerkers gedwongen werden om met deze 'ongewenste elementen' samen te werken, is een mythe, zegt Annet Schoot Uiterkamp, die er een proefschrift over schreef.

Tekst: Maurice Timmermans

Na de bevrijding van Zuid-Limburg in september 1944, acht maanden eerder dan de rest van Nederland, lagen twee prangende vragen op tafel. Hoe krijg je de economie weer aan de praat? En wat te doen met collaborateurs?

De zeer Duitsgezinde Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) was sterk vertegenwoordigd in Zuid-Limburg. Dat blijkt niet uit het proefschrift van Annet Schoot Uiterkamp, wel uit eerder onderzoek onder auspiciën van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, uit 1975. De NSB behaalde in de provinciale Limburg de meeste stemmen bij de landelijke verkiezingen in 1935, en eindigde in 1937 op de derde plek.

In september 1944, pal na de bevrijding, liet men er in Limburg geen gras over groeien. Op basis van officiële documenten maar ook op aanwijzing van buurtgenoten werden 'foute' Limburgers uit hun huizen geplukt en opgepakt. Een jaar later zaten 6615 politieke gevangenen, voornamelijk NSB'ers, vast in elf verschillende kampen.

Spekholzerheide

Ondertussen brak men zich het hoofd over het herstel van de lokale economie. De mijnen speelden daarbij een hoofdrol, en die schreeuwden om arbeidskrachten. Ook omdat alle grenswerkende Duitsers meteen na de oorlog waren ontslagen. In de mijnen werkten bovendien een hoop onderduikers, die zo de *Arbeitseinsatz* in Duitsland probeerden te ontlopen, maar ook die vertrokken weer na de bevrijding.

Al snel dook bij de mijndirecties het plan op

om de politieke gevangenen te werk te stellen. Den Haag wilde er aanvankelijk niets van weten, maar ging na verloop van tijd akkoord met een eerste experiment in Spekholzerheide. Hier lag de 'gevangenis', een oude school, slechts een paar honderd meter verwijderd van de mijn Willem-Sophia. Het ging om 187 NSB'ers, tevens oud-mijnwerkers. Het valt allemaal te lezen in het proefschrift *Kolen en kampen* van buitenpromovenda Annet Schoot Uiterkamp (72). Ze heeft gewerkt als wetenschappelijk bibliothecaris bij onder meer de Maastrichtse Tolk Vertalersopleiding (nu onderdeel van Zuyd Hogeschool) en bij de Jan van Eyck Academie. "Ik zou een artikel schrijven voor het jaarboek van het Sociaal-Historisch Centrum, maar het is volledig uit de hand gelopen."

Krabbelaars

Veel ouderen in Zuid-Limburg kunnen zich nog herinneren hoe ze als kind een stoet van gevangenen door de straten zagen trekken, zegt Schoot Uiterkamp. "Ze werden door sommige toeschouwers uitgeoeld, door anderen toegezaaid. Dat laatste gebeurde vooral door de vrouwen van de gevangenen. Vanuit andere kampen legden ze vele kilometers af. Maar ze werden ook wel per bus vervoerd."

In het begin draaide het alleen om Limburgse gedetineerden die lid waren geweest van de Nationaal-Socialistische Beweging (NSB). Schoot Uiterkamp: "Deze leden hadden misschien gecollecteerd, aan propaganda gedaan of andere Nederlanders geronseld. Het

waren in mijn ogen kleine krabbelaars."

Vanaf 1946 kwamen politieke gevangenen uit het hele land om in de mijnen te werken, en daar zaten zware jongens tussen. "Zoals Nederlanders die bij de SS hadden gezeten, die hadden meegeholpen aan de jodenvervolgning, of kampbewaker waren geweest. Al bestond deze elite-eenheid uit grote maar ook kleine vissen, zoals chauffeurs. Ook Duitsers die in Nederland misdaden hadden begaan, hebben in de mijn gewerkt, waaronder Albert Konrad Gemmeke, de commandant van kamp Westerbork."

Van dwangarbeid was echter geen sprake, ontdekte Schoot Uiterkamp. "De gevangenen konden er vrijwillig voor kiezen. Ze werden geworven met aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en konden rekenen op een hoog salaris. Daar zagen ze zelf overigens niets van, het werd uitgekeerd aan hun gezin."

Verlof

Vanaf 1946, nadat het hele land was bevrijd, werden tribunalen en bijzondere gerechtshoven op poten gezet, die 'foute' Nederlanders berechttten. Tegelijk experimenteerde men in Limburg met vernieuwingen in de kampen. Het doel van de detentie verschoof: vergelding raakte ondergeschikt aan een geslaagde terugkeer in de samenleving.

"Het waren mooie kampen, wel met barakken, maar ook met gemeenschappelijke ruimten. Daar konden gevangenen films kijken, lezingen en cursussen volgen. Populair waren de zangtrainingen in een koor. Ook vernieuwend was dat dezelfde leeftijden in de

barakken bij elkaar werden geplaatst."

Toppunt van vernieuwing was het verlofcentrum, zegt Schoot Uiterkamp. "Gevangenen hadden recht op een week verlof per jaar. En die dagen konden ze doorbrengen in het verlofcentrum in Treebeek, ofwel Rijkswerkinrichting De Passart. Daar luisterden ze naar muziek, of gingen onder begeleiding wandelen. Ook mocht men er bezoek ontvangen en dronk men koffie uit mooie aardewerken kopjes. Wie zijn straf er bijna op had zitten, ging echt met verlof en mocht enkele dagen op proef naar huis."

Aparte pijlers

Al met al heeft de tewerkstelling van de politieke gevangenen goed uitpakkt voor de Limburgse mijnen. In totaal gingen ruim 13 duizend delinquenten ondergronds. Tussen 1946 en 1948 maakten zij in sommige mijnen 15 procent van het arbeidspersoneel uit. Een verhaal dat steeds terugkeert in boeken en artikelen is dat mijnwerkers gedwongen werden om zij aan zij met SS'ers te werken en dat men zich daar hevig tegen verzette. Maar daar is geen enkele aanwijzing voor, zegt Schoot Uiterkamp. "In het begin kwamen mijnwerkers de politieke gevangenen nooit tegen. Ze begonnen op afwijkende tijdstippen en werkten in aparte pijlers. Later werkten men wel samen maar dat gaf nooit problemen."

Sterker, men was op elkaar aangewezen. Of zoals een oud-mijnwerker het later verwoordt in een interview: "Als je vijandig tegenover elkaar staat, dan blijf je kapot daar onderin het gat hè, omdat de gevaren te groot zijn."

serie diversiteit

“Geestelijke gezondheid zou voorop moeten staan bij diversiteit en inclusie”

Aan de ene kant vindt Melina Pullin (20), studente European Law uit Griekenland en Wales, dat de universiteit erin is geslaagd om een diverse en inclusieve omgeving te creëren: “Want er zijn verschillende studentenverenigingen waar je vrij van gedachte kunt wisselen en ideeën kunt delen, zoals de Feminists of Maastricht, Amnesty...enz.”

Maar is deze omgeving niet vooral het resultaat van de inspanningen van de verenigingen, en dus niet de universiteit zelf? En is het de UM of toch de stad Maastricht die zorgt dat deze veilige ruimte bestaat, vraagt ze zich af. “Wel, ten eerste

Foto: Observant

denk ik, omdat ik afkomstig ben uit Saoedi-Arabië, waar ze is geboren en opgegroeid, “dat de manier waarop ik aankijk tegen de mogelijkheden van de mate van vrijheid,

zelfexpressie en identiteit, geworteld is in een meer conservatieve achtergrond; dus in mijn optiek zijn de mogelijkheden hier ruim aanwezig.” Echter, “volgens mij wordt deze

Nieuwe serie: Diversiteit en inclusie aan de UM

Voelen studenten zich thuis aan de Universiteit Maastricht? Hebben ze het gevoel dat ze zichzelf mogen zijn en hun mening vrij kunnen uiten? Bevordert de universiteit diversiteit en inclusie, en zo ja, hebben die acties het gewenste effect? Wat gaat er goed en wat kan er beter? In deze serie laten studenten daar hun gedachten over schijnen.

uitgestotene. Om mensen meer het gevoel te geven dat ze erbij horen, zou het organiseren van meer sociale activiteiten (bijvoorbeeld bij Rechten) kunnen bijdragen aan het verbinden van mensen met verschillende achtergronden. Engelse les zou ook kunnen helpen, want sommigen voelen zich niet zo op hun gemak als ze zich

veilige ruimte vooral gecultiveerd door de studentenverenigingen. Maar die maken in zekere zin ook deel uit van de universiteit, dus het is een soort van samenwerking tussen de twee en ze werken in dit opzicht samen; waarbij de een de ander ondersteunt”. Ze vindt niet dat studenten altijd door de universiteit worden “gehoord”.

Neem bijvoorbeeld de problemen met de geestelijke gezondheid die zich voordeden tijdens de coronacrisis, toen het onderwijs de hele tijd veranderde, van online naar fysiek, naar hybride en ga maar door. “Studenten uitten hun zorgen” omdat de stress een “aanzienlijke impact had op de geestelijke gezondheid, althans voor mij”. Pullin kreeg onvoldoende steun tijdens deze moeilijke periode en dat heeft haar het gevoel gegeven “onthemd” te zijn van de universiteit, en als gevolg daarvan soms een

moeten uitdrukken in een andere taal dan hun moedertaal. “Dit leidt ertoe dat ze beperken tot landgenoten”, aldus Pullin. Tot slot zou tutorbegeleiding gedurende de hele opleiding bijdragen aan het creëren van een veilige omgeving waarin studenten hun zorgen kunnen uiten, er naar hen wordt geluisterd en ze advies krijgen.

Leilani Radaideh

colofon

Redactieadres

Lenculenstraat 14
Postbus 616
6200 MD Maastricht
T 043 - 38 85 390

E observant@maastrichtuniversity.nl

W www.observantonline.nl

Stichtingsbestuur

Anita Jansen (vz), Samantha Cijntje,
Teun Dekker, Liesbeth Lijnzaad, Hanneke Ramakers

Redactieraad

Piet Eichholtz (vz), Birsan Erdogan, Lisbeth Evers, Rense Hoekstra, Juul Hennissen, Linde Kattenberg, Angélique de Rijk, Thomas Vaessen, George Vogelaar

Redactie

Riki Janssen
(hoofdredacteur) 043 - 38 85 384
Wendy Degens 043 - 38 85 382
Cleo Freriks 043 - 38 85 386
Yuri Meesen 043 - 38 85 385
Maurice Timmermans 043 - 38 85 381
Dennis Vaendel 043 - 38 85 383

Redactie-assistent

Marion Janssens 043 - 38 85 390

Aan dit nummer werkten verder mee:

Jamiu Busari, Puck Füsers, Ellen Krijnen,

Leilani Radaideh, Simon Wirtz

Fotografie

Ellen Oosterhof, Joey Roberts

Illustraties/Opmaak/Basisontwerp

Simone Golob, www.sgiv.nl

Vertalingen

o.a. door B. Wall & P. Nekeman, Maud

Bovelandier

Druk

Janssen/Pers Gennep

Mededelingen

Voor het inleveren van mededelingen zie

www.observantonline.nl/Mededelingen

of www.observantonline.nl/English/

Announcements

Advertenties

Voor regionale en interne adverteerders:

www.observantonline.nl/Adverteren-en-Paartjes

Paartjes

marion.janssens@maastrichtuniversity.nl

Voor overige adverteerders:

Bureau Van Vliet, 023 - 57 14 745,

m.dewit@bureauvanvliet.com

www.bureauvanvliet.com

(Voor Paartjes zie info bij Paartjes)

Abonnementen

Observant wordt gratis verspreid op de universiteit en op diverse locaties in Maastricht.

Belangstellenden kunnen Observant thuisgestuurd krijgen voor € 37,00 per academisch jaar.

HOP

Observant is aangesloten bij het

Hoger Onderwijs Persbureau

© Stichting Observant

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hoofdredacteur geheel of gedeeltelijk worden overgenomen

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet:

www.observantonline.nl

NICE INTERNATIONAL FAMILY
LOOKING FOR SOMEONE TO
TAKE CARE OF OUR YOUNGEST
SON 15HOURS/W GOOD
PAYMENT 06-18255025

KWIZZIME! CHECK:
WWW.KWIZZMASTER.NL VOOR
PUBKWIZZEN 7NOV-FALSTAFF
23NOV-DE ZWAAN
12DEC-FALSTAFF

Te koop Piano Yamaha U1
Helemaal Nieuw Nooit Gebruikt
7500 0650682518

Paartjes

Lever uw paartjes digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgaaf van reden Paartjes te weigeren.

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8-10
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 325 19 78

De mededelingen van de universiteit, faculteiten, servicecentra en studenten-organisaties zijn te vinden op www.observantonline.nl